

трансформується в якісно нову науку, яка значно розширює свої кордони, інтегруючись з іншими науками у межах галузі знань, доповнює методологічний інструментарій, демонструючи величезне значення у системі суспільно-економічних наук.

Список використаних джерел

1. Жук В.М. Інституціональне забезпечення розвитку бухгалтерського обліку в Україні. *Фінанси України*. 2010. № 11. С.101-110.
2. Концепція розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в Україні : моногр. / [З.-М. В. Задорожний, Я. Д. Крупка, І. Я. Омецінська та ін.] ; за наук. ред. д. е. н., проф. З. М.-В. Задорожного. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. 320 с.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996–XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.

Барсукова М. А.,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Дубініна М. В.,**
д-р екон. наук, професорка, завідувачка
кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВИТРАТ НА РЕМОНТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

У сучасних умовах функціонування підприємств зростає потреба у забезпеченні належного технічного стану основних засобів, що обумовлює необхідність нормативно обґрунтованого підходу до їх ремонту. Формування ефективної системи обліку та контролю ремонтних операцій безпосередньо залежить від правового регламентування, яке відіграє ключову роль у забезпеченні достовірності фінансової інформації та обґрунтованості управлінських рішень.

Базисом регулювання обліку ремонтів виступає сукупність нормативно-правових актів, серед яких провідне місце займає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».

Останній встановлює відмінності між поточними та капітальними ремонтами, що має критичне значення для визнання витрат або капіталізації активів. Регулятивні функції додатково реалізуються через накази Міністерства фінансів України та роз'яснення Державної податкової служби, що, однак, не усуває фрагментарності нормативної бази.

Розмежування поточних і капітальних ремонтів визначає різні підходи до їх облікового відображення. Поточні витрати визнаються у складі витрат періоду, тоді як капітальні роботи супроводжуються збільшенням вартості об'єкта. Це класифікаційне розділення впливає на фінансовий результат підприємства і потребує чіткої нормативної регламентації, яка наразі є недостатньо деталізованою, особливо в умовах високого рівня фізичного зношення активів.

Питання внутрішнього регламентування ремонтних процесів знайшло відображення в Інструкції № 291 для державного сектору, яка, проте, має обмежене застосування в приватних підприємствах. У комерційній сфері ключова роль належить обліковій політиці, яка фіксує підходи до ремонту на індивідуальному рівні. Це свідчить про децентралізацію регулювання та акцент на внутрішні норми як головний механізм управління ремонтними витратами.

Підприємства зобов'язані формалізувати процедури ремонту в обліковій політиці та відповідній документації. Однак відсутність єдиного шаблону або методичних рекомендацій унеможлиблює уніфікацію таких внутрішніх положень, що призводить до відмінностей у підходах до аналогічних операцій. Це ускладнює аналіз і порівняння фінансових показників між суб'єктами господарювання.

Документальне оформлення ремонтних робіт залишається ще одним чутливим аспектом. Стандарти обліку не містять вичерпного переліку документів, що має супроводжувати ремонт, тому підприємства орієнтуються на загальні норми щодо первинної документації. Найчастіше застосовуються акти виконаних робіт, накладні, акти списання матеріалів, однак ці документи не завжди відображають суть змін у складі або стані об'єкта.

Елементом правового регулювання є й внутрішній контроль ремонтних операцій. Він охоплює визначення відповідальних осіб, затвердження бюджетів та планів, перевірку цільового використання ресурсів. Такі процедури мають бути нормативно закріплені у внутрішніх документах, хоча чинне законодавство поки що не містить відповідних вимог на загальнообов'язковому рівні.

Практика свідчить, що ефективний контроль ремонтних витрат потребує комплексного підходу, включаючи технічну експертизу. Незважаючи на відсутність законодавчих приписів щодо механізмів залучення фахівців, підприємства все частіше використовують їх для

уникнення економічно необґрунтованих витрат. Це позитивно впливає на точність бухгалтерських оцінок та обґрунтованість прийнятих рішень.

Відсутність гармонізації між бухгалтерським і податковим законодавством щодо класифікації ремонтів призводить до виникнення розбіжностей у податковому обліку. Податковий кодекс України містить власні критерії, які не завжди узгоджуються з бухгалтерськими стандартами. Це змушує підприємства вести паралельний облік, що ускладнює роботу бухгалтерських служб і спричиняє спори з фіскальними органами.

Для державного сектору характерне додаткове регламентування ремонтів у межах бюджетного процесу. Капітальні ремонти підлягають погодженню з фінансовими органами, а їх реалізація залежить від численних постанов Кабінету Міністрів України та нормативів Мінфіну, що ускладнює проведення ремонтних заходів у межах бюджетного циклу.

Попри відсутність прямого відображення ремонтів у формах фінансової звітності, інформація про них зазвичай наводиться у примітках до звітності. Це створює додаткове навантаження на бухгалтерів, але забезпечує користувачів фінансової інформації важливою аналітикою щодо змін у складі основних засобів підприємства.

У міжнародній практиці, зокрема згідно з МСБО 16 «Основні засоби», передбачено більш системний підхід до регулювання ремонтних витрат із чіткими критеріями капіталізації та вимогами до розкриття інформації. Українські стандарти лише частково адаптовані до цих вимог, що актуалізує потребу в подальшій гармонізації національного облікового регулювання.

Проблематика контролю ремонтних витрат виходить за межі бухгалтерських процедур і тісно пов'язана з питаннями управління ризиками, інвестиційною ефективністю та виробничою безпекою. Проте ці аспекти залишаються недостатньо охопленими чинним регулюванням, що знижує ефективність нормативного впливу загалом.

У зв'язку з цифровізацією бізнес-процесів виникає необхідність адаптації нормативних приписів до умов автоматизованого обліку. Традиційні вимоги до документального оформлення та контролю витрат потребують перегляду з урахуванням потенціалу інформаційних технологій, що досі не знайшло належного відображення у вітчизняному законодавстві.

Окремої уваги заслуговує питання відповідальності за порушення порядку ведення обліку ремонтів. Санкції, передбачені чинним законодавством, мають декларативний характер, а випадки фактичного притягнення до відповідальності поодинокі. Це сприяє формуванню правової прогалини в системі облікової дисципліни.

Численні роз'яснення фіскальних органів не можуть повною мірою замінити чіткого нормативного регулювання. Брак єдності в трактуванні облікових процедур зумовлює правову невизначеність, що провокує численні спори між підприємствами та контролюючими структурами.

Одним з можливих шляхів вирішення виявлених проблем є розробка комплексного нормативного акту, який би систематизував регулювання обліку та контролю ремонтів основних засобів. Такий документ має враховувати вимоги фінансового, податкового та управлінського обліку, що дозволить досягти єдності підходів і знизити ризики правових колізій.

Загалом, нормативне регулювання обліку ремонтів основних засобів в Україні залишається несистемним. Його вдосконалення має бути спрямоване на деталізацію положень облікових стандартів, узгодження бухгалтерського і податкового підходів, розширення регламенту внутрішнього контролю та адаптацію до умов цифрової трансформації. Це сприятиме підвищенню прозорості, достовірності та ефективності обліку ремонтних витрат.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. №996 ; станом на 10 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. №92 ; станом на 29 лип. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

Вицина С. О.,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
обліково-фінансового факультету
Науковий керівник: **Чебан Ю. Ю.,**
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ: ОСНОВНІ ПОМИЛКИ

Облік власного капіталу є, з одного боку, чітко регламентованим і простим, а з іншого – обумовленим низкою документів фінансового та організаційного характеру, що ускладнює його та містить необхідність розуміння того, які помилки можуть виникати на досліджуваній ділянці обліку та як їх виправити. Зазначаємо, що помилки в обліку власного